

مقدمه

از اوان مشروطه که هنوز دانشگاه به مفهوم کنونی آن در ایران نضج نگرفته بود، شهر بیرجند صاحب یکی از نخستین مدارس جدید (مدرسه شوکتیه ۱۲۸۵) بوده و از این رو، شهری پیشگام در ارائه آموزش نوین در کشور محسوب می‌شود. در ادامه سابقه فرهنگی و آموزشی شهر بیرجند، دانشگاه بیرجند در سال ۱۳۵۴ به تصویب شورای گسترش آموزش عالی و در سال ۱۳۵۶ با سه رشته راه‌اندازی شد. با وجود سابقه طولانی آموزش در شهر بیرجند خلاء مرکزی که اسناد و مدارک علمی، فرهنگی، آموزشی و دانشگاهی را به گونه‌ای منسجم برای استفاده پژوهشگران و سایر علاقه‌مندان ارائه کند احساس می‌شود. به نظر می‌رسد جا دارد این مهم توسط دانشگاه بیرجند به عنوان فرزند راستین شوکتیه پیگیری شود. لذا در راستای سند چشم انداز ۱۴۰۴ دانشگاه بیرجند و به منظور تحقق وظایف پژوهشی و آموزشی دانشگاه و پیگیری رسالت آن در انتقال دانش برای عموم جامعه و نیز فراهم نمودن بستری برای بازنمایی پیشینه خود، «موزه و مرکز اسناد و مفاخر دانشگاه بیرجند»، که به اختصار «موزه» خوانده می‌شود، براساس این اساسنامه تاسیس خواهد شد.

ماده ۱: اهداف

- ۱-۱. ایجاد و تقویت پیوستگی میان نسل جوان دانشگاهی با مفاخر و نخبگان علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند (در سطح ایران و خارج از کشور) با هدف تقویت روحیه اعتماد به نفس و خودباوری در میان نسل جوان در جامعه محلی
- ۱-۲. کمک به ارایه و ترویج نتایج تعامل و همسازی دانش و فرهنگ از طریق بازنمایی سجایای اخلاقی و سلوک رفتاری مفاخر علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند
- ۱-۳. تنظیم آرشیو اسناد و مدارک هویتی، شاخص و معتبر علمی و فرهنگی دانشگاه بیرجند
- ۱-۴. راه‌اندازی موزه تاریخ دانشگاه بیرجند
- ۱-۵. راه‌اندازی موزه علم و فناوری
- ۱-۶. مستندسازی سیر تحول علمی و آموزشی شهر بیرجند
- ۱-۷. تنظیم آرشیو اسناد و مدارک هویتی، شاخص و معتبر علمی و فرهنگی شهر بیرجند

ماده ۲: وظایف و فعالیت‌ها

- ۲-۱. جمع‌آوری، حفظ و ارائه اشیا، اسناد، اوراق، نسخ خطی، مدارک و آثار مکتوب و رایانه‌ای مفاخر و برجستگان علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند جهت جلوگیری از اتلاف و یا غارت این منابع
- ۲-۲. گردآوری و ارائه اسناد مربوط به بازدید شخصیت‌های ممتاز، علمی، فرهنگی و دانشگاهی داخل و خارج از کشور از محل نخستین نهاد آموزشی و دانشگاهی بیرجند و حفظ و ارائه اسناد و اشیا اهدایی به دانشگاه

- ۲-۳. گردآوری، سازماندهی آثار مکتوب (چاپی و خطی) و غیرمکتوب معتبر چهره‌های برجسته علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند در سطح ایران و خارج از کشور و تهیه و تدوین زندگی‌نامه ایشان (پس از تأیید اعضای شورای عالی این مرکز) به منظور یادبود سلوک و نام آنها و قدردانی از خدمات ایشان
- ۲-۴. تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به نحوه نمایش یا دسترسی عموم به برخی اسناد محرمانه با در نظر داشتن حقوق معنوی پدیدآورندگان و صاحبان آثار مفاخر علمی، فرهنگی و پژوهشی برابر ضوابط و مقررات جاری در کشور
- ۲-۵. پژوهش و برنامه‌ریزی جهت شرکت در تحقیقات و فعالیت‌های ملی و بین‌المللی همسو با اهداف و وظایف مرکز و ایجاد ارتباط با سایر مراکز ذیربط از جمله دیگر موزه‌های دانشگاهی و موزه‌های علوم جهان و کمیته بین‌المللی موزه‌ها (ایکوم) با هدف بهره‌مندی از تجارب دیگر مراکز مشابه و نیز اعتلا و ترویج فرهنگ بومی و ملی.
- ۲-۶. تلاش جهت بازنمایی و معرفی نمادهای آموزشی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند در سده اخیر و تهیه مجموعه آلبوم-هایی از بناهای آموزشی و کارناوال‌های فرهنگی بیرجند قدیم و نحوه اداره این مراکز از اواخر دوره قاجار تا اواسط سده حاضر
- ۲-۷. نمایش تعدادی از وسایل اداری، مهرهای رایج، پاکت‌ها، کاغذهای سربرگ‌دار رایج فرهنگی و دانشگاهی بیرجند در اوایل سده معاصر
- ۲-۸. جمع‌آوری و نمایش اسناد و مدارک و شخصیت‌های تاثیر گذار مربوط به روند تأسیس و فعالیت‌های نخستین نهاد آموزشی نوین در بیرجند و نیز نمایش سیر تحول از زمان گشایش موسسه آموزش عالی تا تبدیل آن به دانشگاه
- ۲-۹. گردآوری و ارائه اسناد مربوط به شخصیت‌های موثر در روند شکل‌گیری و توسعه نخستین نهاد آموزشی نوین بیرجند و سپس استادان برجسته و تأثیرگذار (بازنشسته و فقید) دانشگاه بیرجند
- ۲-۱۰. ایجاد باشگاه مفاخر و پیشکسوتان دانشگاه به منظور امکان تهیه گزارش از روند رشد و تحول این نهاد آموزشی و پژوهشی از طریق مصاحبه با اعضای هیأت علمی، کارشناسان و کارکنان مطلع بازنشسته و پیشکسوت
- ۲-۱۱. تهیه کتاب و فیلم‌های مستند از زندگی مفاخر علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند اعم از شاغل یا بازنشسته با هدف معرفی و مستندسازی آثار وجودی آنان از زبان خودشان یا همکاران و شاگردانی که محضر آنها را درک نموده‌اند و معرفی آثار ایشان با هدف آرشیوسازی و نیز امکان استفاده سایر مراکز مانند صدا و سیما یا مطبوعات از آن گنجینه
- ۲-۱۲. برگزاری نمایشگاه‌های سیار، سمینارها، همایش‌ها و کنفرانس‌های مشترک علمی-آموزشی و دیگر پروژه‌های مشترک در سطح منطقه‌ای و ملی از جمله برگزاری مراسم نکوداشت شخصیت‌های علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند که منتخب شورای عالی مرکز باشند.
- ۲-۱۳. چاپ فصلنامه و انتشار بولتن خبری به منظور انتشار اسناد و مدارک تاریخی نویافته و نیز بازتاب فعالیت‌های مرکز
- ۲-۱۴. ساخت و نصب مجسمه، تندیس، سردیس و نقش برجسته‌هایی از مشاهیر علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند به تأیید شورای عالی مرکز
- ۲-۱۵. نامگذاری بلوارها و خیابان‌های داخلی دانشگاه و برخی مکان‌های دانشگاه از جمله تالارهای اجتماعات به نام مفاخر علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند و نیز چهره‌های ماندگار علمی برخاسته از این شهر و پیگیری نامگذاری مکان-هایی در سطح شهر به نام این مفاخر (منتخب شورای عالی مرکز) در تعامل با شورای شهر
- ۲-۱۶. راه اندازی موزه علم و فناوری به منظور فراهم آوردن مکانی مناسب جهت تبادل تجربیات علمی دانشگاهیان و نیز تعامل با جامعه و نشان دادن سیر تحول و تکامل علوم مختلف

۱۷-۲. نمایش بخشی از اشیاء، اسناد، اوراق، نسخ خطی، مدارک و آثار مکتوب و رایانه‌ای مفاخر و برجستگان علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند در محل موزه جهت دسترسی عموم

ماده ۳. ارکان موزه

ارکان موزه عبارتند از:

أ. شورای عالی

ب. رئیس

ت. کارشناسان (اسناد، مفاخر، موزه)

تبصره ۱: موزه دانشگاه زیر نظر مستقیم رئیس دانشگاه فعالیت خواهد کرد.

تبصره ۲: کارشناسان موزه از جابجایی پست‌های دانشگاه به حوزه ریاست دانشگاه با تأیید هیأت امنای تعیین و مشغول به کار خواهند شد.

۳-۱. ترکیب اصلی شورای عالی موزه به شرح زیر می‌باشد:

أ. رئیس دانشگاه (رئیس شورا)

ب. رئیس موزه و مرکز مفاخر و اسناد به انتخاب رئیس دانشگاه (دبیر شورا)

ت. معاون اداری و مالی دانشگاه

ث. معاون پژوهشی دانشگاه

ج. رئیس کتابخانه مرکزی و مرکز اطلاع‌رسانی دانشگاه

ح. سه عضو هیأت علمی آشنا با تاریخ محلی و مردم‌شناسی دانشگاه بیرجند

خ. دو شخصیت شاخص پیشکسوت و صاحب‌نظر در باب تاریخ و فرهنگ شهر بیرجند

تبصره ۱: اعضا حقیقی شورا به حکم رئیس دانشگاه به مدت دو سال منصوب خواهند شد.

علاوه بر اعضاء اصلی به حسب ضرورت از اشخاص حقوقی زیر به عنوان مدعو دعوت به عمل خواهد آمد:

أ. رئیس آموزش و پرورش بیرجند یا مدیرکل آموزش و پرورش استان خراسان جنوبی

ب. رئیس سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی بیرجند یا مدیرکل سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان جنوبی

ت. رئیس شورای شهر بیرجند

ث. شهردار بیرجند

ج. رئیس صدا و سیما خاوران

۳-۲. وظایف و اختیارات شورای عالی به شرح زیر است:

۱. تدوین و تصویب آئین‌نامه‌های داخلی

۲. پیشنهاد چارت سازمانی جهت تصویب در هیأت امنای دانشگاه

۳. تعیین تکلیف درآمدهای اختصاصی وجوه موزه بابت فروش بلیت یا تولید و ارائه خدمات علمی، آموزشی و فرهنگی، پژوهشی و مشاوره‌ای
۴. اطلاع از هدایا و کمک‌های مالی اشخاص حقیقی و حقوقی به موزه دانشگاه
۵. بررسی و تصویب بودجه‌های جاری، تجهیزاتی و عمرانی موزه پیشنهاد شده از طرف رئیس موزه
۶. بررسی و تصویب دوره‌های آموزشی، پژوهشی و سمینارها در موزه پیشنهاد شده از طرف رئیس موزه
۷. تدوین و تصویب برنامه‌های تحقیقاتی و آموزشی موزه برای دوره‌های کوتاه مدت
۸. تعیین خط مشی موزه جهت ارتباط علمی با سایر مراکز آموزشی و پژوهشی داخلی و خارجی در محدوده ضوابط و مقررات دانشگاه
۹. تصویب ساخت و نصب مجسمه، تندیس، سردیس و نقش برجسته‌هایی از مشاهیر علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند
۱۰. تصویب نام بلوارها و خیابان‌های داخلی دانشگاه و برخی مکان‌ها از جمله تالارهای اجتماعات به نام مفاخر علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند و نیز چهره‌های ماندگار علمی برخاسته از این شهر
۱۱. تصویب برگزاری مراسم نکوداشت شخصیت‌های علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند و همچنین تصویب تدوین زندگی‌نامه شخصیت‌های علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند به منظور یادبود سلوک و نام آنها و قدردانی از خدمات ایشان

۳-۳. وظایف و اختیارات رئیس موزه به شرح زیر است:

۱. انجام مطالعات لازم برای طراحی، برنامه‌ریزی محتوایی و اجرایی مورد نیاز جهت ساخت و بهره‌برداری از موزه
۲. اداره و هدایت امور موزه و نظارت بر حسن اجرای کلیه فعالیت‌های آن به همراه تهیه و تدوین خط مشی واحدهای تابعه در قالب اهداف مجموعه و نظارت بر تهیه و تدارک احتیاجات موزه در چارچوب اساسنامه، ضوابط و مقررات مربوط
۳. پیشنهاد ساخت و نصب مجسمه از مشاهیر علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند به شورای عالی موزه و نیز پیشنهاد نام‌گذاری خیابان‌ها و مکان‌های داخلی دانشگاه به نام مفاخر علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند و چهره‌های ماندگار علمی برخاسته از این شهر و همچنین پیشنهاد برگزاری مراسم نکوداشت شخصیت‌های علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند و به علاوه پیشنهاد تدوین زندگی‌نامه شخصیت‌های علمی، فرهنگی و دانشگاهی بیرجند به منظور یادبود سلوک و نام آنها و قدردانی از خدمات ایشان
۴. تنظیم و پیشنهاد بودجه سالانه موزه برای تصویب در شورای عالی موزه
۵. تنظیم قراردادها و اسناد مالی و اداری در چارچوب ضوابط و مقررات مصوب دانشگاه
۶. ارزیابی نتایج فعالیت‌های موزه و ارائه گزارش عملکرد سالانه موزه به شورای عالی موزه
۷. ارائه برنامه سالانه و چهارساله برای تصویب در شورای عالی موزه
۸. ایجاد ارتباط مستمر با دیگر موزه‌های دانشگاهی و نمایشگاه‌های دائمی به منظور جلب مشارکت آن‌ها در تامین پشتیبانی‌های لازم جهت بهره‌مندی از تجارب عملیاتی آنان در توسعه موزه
۹. نظارت بر تجهیز موزه و کیفیت ارائه خدمات تخصصی و کارشناسی به پژوهشگران

۱۰. بررسی و پیشنهاد سفرهای علمی کوتاه مدت به مراکز مشابه داخلی و خارجی

ماده ۴. مکان

موزه در محل پردیس شهدا (محل اولیه راهاندازی دانشگاه بیرجند، مدرسه شوکتی) راهاندازی خواهد شد.

ماده ۵. منابع مالی

منابع مالی موزه از راه‌های زیر تأمین خواهد شد:

- ا. اعتبارات اختصاصی دانشگاه بعد از تأیید هیأت امناء
- ب. منابع ملی و استانی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و استانداری خراسان جنوبی
- ت. اعتبارات تعمیر و تجهیز مصوب در بودجه سالیانه
- ث. فروش بلیط و ارائه سایر خدمات فرهنگی به جامعه
- ج. حق الزحمه طرح‌های پژوهشی و اجرایی
- ح. کمک خیرین

این اساسنامه در جلسه ۱۳۹۸/۱۰/۲۵ هیأت امنای دانشگاه‌های استان خراسان جنوبی به تصویب رسیده است.